

ČEKAJUĆI LAĐU

(Vlasta Mladenović: *Pravac*, Presing, Mladenovac, 2019)

Ja poštujem poeziju baš kao što vernici poštuju svoju veru.
Forug Farohzad, iranska pesnikinja

Najnovije pesničko ostvarenje Vlaste Mladenovića, jednog od najplodonosnijih savremenih srpskih poetskih stvaralaca pod naslovom *Pravac* predstavlja izbor njegovih pesama objavljenih u štampanim i elektronskim časopisima. Zbirka prati duhovnu nit prethodnih ostvarenja ovog nagrađivanog negotinskog pesnika.

Ipak, trenutak u kome su ispisani ovi Mladenovićeви stihovi posve je jedinstven, što ovoj zbirci daje poseban značaj. Naime, nastali su u osvit jednog novog vremena, u prelomnom trenutku za ljudski rod. U prirodi svakog istinskog pesnika jeste moć predosećanja, dar da se nasluti ono što sledi, ono što drugi ne mogu da vide, a što se pesniku samo ukazuje, kao šapat tajne neke uzvišene sile. Samo pesnik može da primeti i rastumači te „znakove pored puta“, da artikuliše taj unutrašnji glas koji kao da mu šapuće sâm univerzum.

Na svom najnovijem pesničkom putešestviju, i pre nego što ono otpočne, pesnik stoji na samoosmišljenoj obali, čekajući lađu, Argonaute i Orfeja, u potpunosti spreman za put. Odredio je svoj pravac, svoje kofere je ispunio strahovima i strepnjom, uspomnama i nadom, ali i verom u poeziju i božansku promisao, prateći usud antičkih junaka u čije doba je duhovnost bila jedini ispravni pravac.

Zbirku poezije *Pravac* otvara pesma pod naslovom „Dan poezije i usamljenosti“, upečatljivo i simbolično opisujući dane samoće koja je danas zahvatila ceo svet, poput džinovskog talasa koji pretili da ga potopi. U ovom tragičnom trenutku, kada gotovo nepoznata bolest hara svim mestima na zemaljskoj kugli, kada je ceo ljudski rod zastrašen i suočen sa zajedničkim, a nevidljivim neprijateljem, kada su ljudi prisilno otuđeni jedni od drugih, pesnik peva:

*Dan je poezije.
Svetkovine na Aulidi,
U amfiteatrima,
Pozorištima smrti,
U cirkusima straha,
Kulturno-umetničkim centrima,
Praznim bibliotekama,
Ispražnjenim selima,
Perionicama mozgova,
Umivenim bankama...*

Pesnik-prorok kao da predviđa opustela mesta, jer on pre svih jasno vidi šta će zadesti čitavu planetu. Uz sve to, on i dalje veruje u poeziju. Duboko religiozan, za njega je poezija utočište, monaška kelija u kojoj se moli, i usamljen tihuje. I dok svet lišen ljudi čuti u tišini sopstvene propasti, naš pesnik se okreće poeziji i svojim pesničkim precima i duhovnim uzorima – Disu, Draincu i Miljkoviću:

*A ja sam čitam tišinu,
Skidajući prašinu
Sa korica skorenih knjiga
Disa, Drainca, Branka, Branka...*

Naredni stihovi ove zbirke su omaž strahu, jednom od najiskonskijih ljudskih osećanja. I ponovo naš pesnik-prorok predoseća da će upravo to osećanje straha zavladati sadašnjim trenutkom kada se svet suočava sa svojom propasti, kada smrt hara i krije se iza svakog pogleda i nesmotrenog dodira, kada vreba iz svakog ugla, kao utvara. Ipak, Mladenovićev pesnički junak je hrabar, on ne oseća strah jer hodi ka večnosti i zato peva:

*Ne plašim se više da omrknem
To je dovoljno za početak, prvi korak,
Da savladam mrak,
Utvare, senke, opsene.
Jeste mračno
I jeste strašno,
Ovde može svašta da ti se desi,
Podla je misao tašta.
Moj put je dug,
Osuđen na večnost...*

Negotinski pesnik, zadojen lirizmom, spasenje ponovo traži u poeziji, toj mirnoj luci vlastitog postojanja. Iako je trenutak apokaliptičan, iako se na svet obrušavaju njegove sopstvene zidine, on i dalje veruje u slobodu, u stih, u zvuk, u prirodu, u sve ono iskonsko što je tvar duha i božje promisli. I dok čuti, on progovara pesmom, a kada krikne, njegova pesma snažno odjekuje sablasnim tunelima ljudske gluposti, pohlepe i obezboženosti.

I obraća se naš pesnik svojim savremenicima, ali i pesničkim precima, kao što je to činio i u svojim ranijim zbirkama. I putuje, pre svih predelima svoje zemlje (Stražilovo, Kalemegdan, manastir Manasija, Dunav, Lepenski vir...) i svojih predaka, ali i predelima antičkih naroda i njihovog nasleđa. Dok hoda Platonovim vrtom, mudruje i lamentira nad odavno izgubljenim svetom, peva tračkim poljima dok u svojoj mašti prolazi Orfejevim predelima, sanja ltaku, izmišlja sopstvenu, ne bi li sagradio sebi utočište. Gradi kule drevne Mesopotamije, iznova i iznova, iako zna da nisu postojane, da su to sve iluzije duše. Ipak zna da je pokušao. Sa svojih nejakih pesničkih pleća skinuo je teški Sizifov kamen. On svedoči kroz liriku, kroz svaki damar svoje poezije, uzda se u božju pravdu i čeka, na istoj onoj obali gde čeka svoju lađu...

*Čekajući lađu, Argonaute, Orfeja,
Na Dunavu, a koji beše Istar,
Dečjom naivnošću, mada star,
Još verujem u poeziju zlatnog trofeja.*

*Mora da je lađa bela metafora,
Put Crnog mora prošla ovuda
I vratiće se istim putem,
Sa sjajem sunca natrag...*

Za njega je poezija hodočašće, put koji vodi do svetlosti i prosvetljenja i na kome se može ukazati i sam Apsolut (Bog). I dok Priroda i sav živi svet gotovo vrište od bola zbog ljudskog nemara i ljudi se pokunjeno zabijaju u svoje brloge, jer zbog svoje obesti bolje nisu ni zaslužili, naš pesnik dalje upozorava:

*Gusta je magla i smrad
Zgad pritislo močvarni grad,
Škilji poneka lampa
Tek da se vidi mapa.*

*Guše me suze u vazduhu,
Sipe kapi, izmaglica,
Svuda sitne duše
I pogled poganih lica.*

*Nema više mojih lasta,
Prazna su gnezda iznad trulih vrata,
Ne znam kuda, ali idem za njima
Vratiću se ako ikad prođe zima.*

Ako ikada prođe pošast ovog trenutka, svet zasigurno više neće biti isti. Mladenović je toga svestan i o tome je pevao, samo nikog nije bilo da poslušaju. Dok se svet koprcu u živom blatu, njegov lirski junak i dalje stoji na svojoj obali, čekajući lađu. Pravac je odredio, vetar je povoljan, samo se čeka dan (ili noć) da se u miru otisne na pučinu:

*Noć je. Baš lepa noć.
Miriše zemlja posle kiše,
Tiho besanica isparava.
Bdim. Zurim u daljinu,
Možda još neko ne spava.*